

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

Chrástek, T. 2011: Modrá (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů 52-1*, 212.

Chrástek, T. 2012: Modrá (k. ú. Modrá u Velehradu, okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů 53-2*, 157–158.

Vaškových, M. 2004: Modrá (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů 45*, Brno, 184.

Vaškových, M. 2006: Modrá (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů 47*, Brno, 165.

Resumé

Modrá (Kat. Modrá u Velehradu, Bez. Uherské Hradiště), „Hrubý díl“. Frühmittelalter. Siedlung. Rettungsgabung.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

Lazebnická ulice. Pozdní středověk (14. století), novověk (15. – 18. století). Sídliště. Záchranný výzkum.

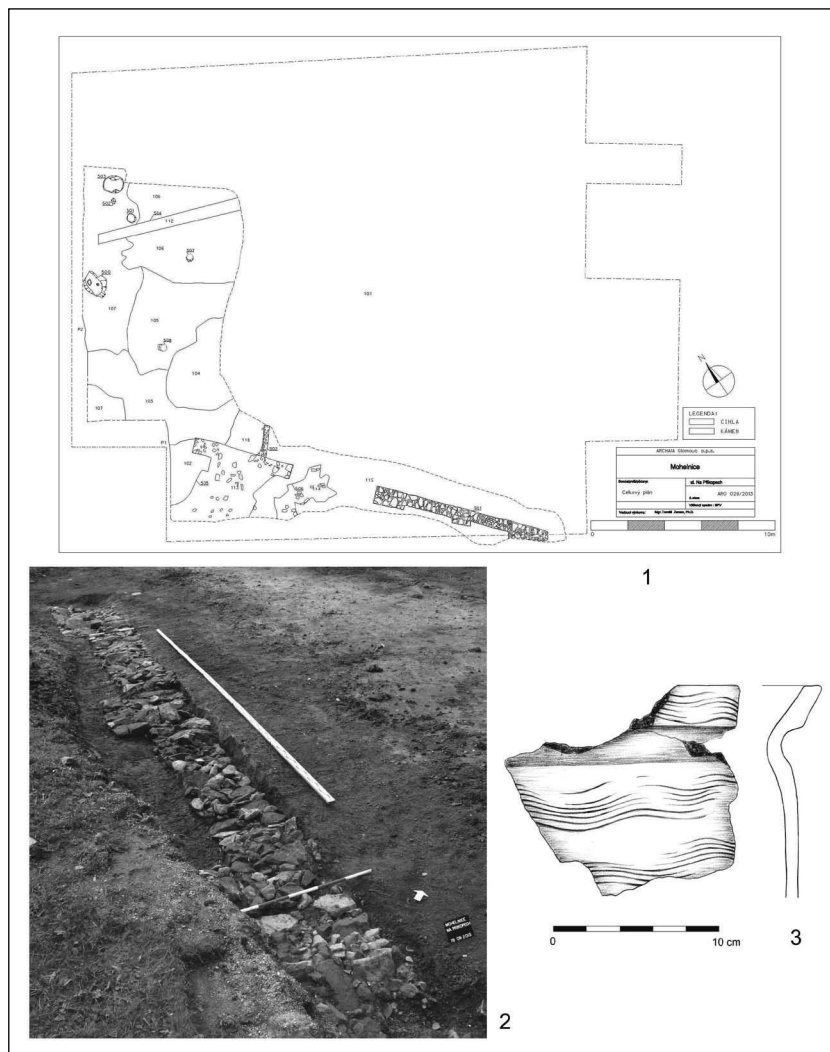
V souvislosti s rekonstrukcí MS NTL plynovodu v ulicích Hradební, Lazebnická a Zámečnická byl v dubnu až květnu 2013 proveden záchranný archeologický výzkum společností Archaia Olomouc, o. p. s. Jednalo se

o ulice nacházející se v historickém centru města, jižně od náměstí Svobody.

V rámci dokumentace profilů výkopů tras plynovodu byly v ulici Lazebnická zaznamenány úrovně pozdně středověkých a raně novověkých terénních úprav a kulturních vrstev (14.–16. století). Řadu z nich můžeme interpretovat jako doklady planýrky terénu, související s úklidem města po ničivých požárech v letech 1424, 1433, 1568 a 1642 nebo s nějakou lokální záležitostí v nejbližším okolí – např. přestavba měšťanského domu, výměna kamen apod. Pro datování těchto stratigrafických situací jsou důležité zejména nálezy keramických fragmentů tuhovaných zásobnic s masivním kyjovitým okrajem, zdobené horizontálním rýhováním či několika málo střepů loštických pohárů. Největší soubor keramiky tvořily zlomky raně novověkých nádob zdobené červeným malováním, žlutě, hnědě nebo zeleně glazované střepy hrnců, džbánů, mís a trojnožek nebo ojedinělé zlomky renesančních rezných kachlů. Sortiment doplňují atypické skleněné zlomky, zkorodované železné předměty (hřebíky, skoby) a zvířecí kosti.

V květnu 2013 následovala po rekonstrukci plynovodu kompletní úprava povrchu ulice Lazebnická. Byla

odstraněna vrchní vrstva navážek a kostkového dláždění (cca 50 cm), pod níž byly dokumentovány novověké kulturní a odpadní vrstvy (16.–18. století) s ojedinělými nálezy pozdně středověké keramiky. Kromě běžných nálezů byla získána také jedna mince. Podle určení D. Grossmannové (Moravské zemské muzeum) jde o měděné falzum krejcaru Ferdinanda II. z roku 1626. Jedná se o známé falzifikátorské působení Baltazara Zwingera v Hradci u Opavy, který jako správce mincovny nechal v době dánského vpádu na Moravu v letech 1626–1627 razit pro dánské vojsko falešné mince z měděných pivovar-

Obr. 77. Mohelnice, Na Příkopech. 1 – celkový plán zkoumané plochy, 2 – hradba či ohradní zeď (?), 3 – hrnec z objektu 500.

Abb. 77. Mohelnice, Na Příkopech-Straße. 1 – Gesamtplan der Ausgrabung Fläche, 2 – Ringmauer oder Umfassung (?), 3 – Topf aus dem Objekt 500.

nických pánví. Na profilu pod domem č. p. 7 byla dále dokumentována cihlová klenba barokního sklepa, z jehož záspy pochází množství glazované keramiky, kachlů, střepů skleněných nádob i zvířecích kostí.

Ulice Na Příkopech. Raný středověk, vrcholný středověk, raný novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s budováním nového parkoviště na parc. č. 1495/14 a 1508/1 v ulici Na Příkopech byl v září 2013 proveden záchranný archeologický výzkum společností Archaia Olomouc, o. p. s. Jednalo se o zatrávněnou plochu mezi panelovými domy na pravobřežní terase říčky Mírovky, vzdálenou zhruba 200 m severovýchodně od historického centra města.

Na zkoumané ploše, která byla stavební mechanizací snížena na úroveň podorniční vrstvy a novodobých navažek, byl zjištěn relikt rovinného sídliště – předlokační osady. Tvořilo jej 6 zahloubených objektů (2 mělké odpadní jámy 500 a 503 a 4 kůlové jamky bez sledovatelného uspořádání; obr. 77:1). Tyto jámy obsahovaly zejména keramický inventář. Podle nálezů zlomků hrnců s římsovitě vytaženým okrajem zdobených několika pásy vícenásobných vlnic (obr. 77:3) lze toto sídliště datovat do 1. poloviny 13. století. Jeho počátky jsou však pravděpodobně starší, v kulturních vrstvách byly nalezeny také vzhůru vytažené profilované okraje bezuchých hrubých hrnců vypálených do šedavých až hnědých odstínů, které by se hlásily ještě do mladohradištního období, obecně do 12. století (Goš 1977, 293–294). Jednalo by se tedy o zjištění druhé předlokační osady na okraji historického centra Mohelnice (založení středověkého města je podle písemných pramenů kladeno do období kolem roku 1247). Podobná slovanská osada řemeslnicko-tržního charakteru, existující od 9. století do poloviny 13. století, se nacházela na jihozápadním okraji města, v prostoru bývalých garáží ČSAD a dálničního sjezdu (Goš 1973, 9–11; 1984).

Při jihovýchodním okraji zkoumané plochy byla původně zdokumentována kamenná zeď zpevněná pilíři s přerušením pro vchod o celkové délce 19 m a šířce až 0,75 m (obr. 77:2). Zdivo z lomového kamene bylo částečně spojované vápennou maltou, částečně na sucho kladené. Její interpretace je nejednoznačná. Mohlo se jednat o zbytek nějakého předsunutého městského opevnění, které se však neodrazilo ani v mapách I. a II. vojenského mapování, ani v zázpisu ve stabilním katastru města z roku 1834. V 19. století se v řešeném prostoru nachází rozptýlená předměstská domovní zástavba; je tedy možné, že může také jít pouze o vnější ohradní zeď některé z usedlostí.

Z kulturních vrstev na ploše pochází dále rezná vrcholně středověká keramika 14.–15. století, reprezentovaná zásobnicemi nebo hrnci s rytou výzdobou v podobě linií, hrubých vlnic, krátkých protisměrných rýžek nebo

s výzdobou radélkem, a raně novověká hnědě glazovaná keramika nebo drobné železné předměty.

Tomáš Zeman

Literatura

- Goš, V. 1973: Pravěký a slovanský vývoj Mohelnice. In: V. Křupka (ed.): *Mohelnice včera a dnes*. Mohelnice: Komise pro oslavy 700. výročí povýšení Mohelnice na město.
- Goš, V. 1977: Slovanská keramika 10.–13. století na severní Moravě. *Vlastivědný věstník moravský XXIX*, 291–303.
- Goš, V. 1984: Sídlištní objekty slovanské osady v Mohelnici. *Časopis Slezského zemského muzea, série B, ročník 33*, 221–240.

Resumé

Mohelnice (Bez. Šumperk), Lazebnická-Straße. Spätmittelalter, Frühneuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Mohelnice (Bez. Šumperk), Na Příkopech-Straße. Früh- und Hochmittelalter, Frühneuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. HORÁKOV, OKR. BRNO- -VENKOV)

„U Horákovské hájovny“. Vrcholný a pozdní středověk. Zaniklá středověká osada (?). Povrchový sběr.

Roku 2013 jsem provedl povrchovou prospekci v prostoru lesa západně od Horákovské hájovny v okolí pramene u památníku Mitrovských (souřadnice WGS-84, Loc: 49°12'51.970"N, 16°43'58.916"E). V úseku zahrad a cesty k prameni „Samostřídka“ byly zjištěny uměle navršené objekty s několika prohlubněmi obsahujícími větší kameny (místní karbonské horniny). V místě novověké výpusti z objektu zahrad za hájovnou byly zjištěny odvaly kolem odvodňovacího příkopu, který prořízl bahnitou vrstvou bohatou na početné zlomky dočervena vypálených mazanic s otisky prutů, nově vypadající cihly a dále keramiku, jejíž část se hlásí evidentně ještě k období pravěku (mladší neolit) a vrcholného a pozdního středověku. Ojedinele zastoupená tuhá keramika naznačuje snad příslušnost k počátku 13. století.

V okolí naleziště se nacházejí pozůstatky starých vozových cest, svahového lůmku a plužin. Nelze vyloučit, že k lokalitě patřil původně ještě malý rybník, který je dnes majitelem postupně zavážen. Nálezová vrstva leží v místě výpusti přibližně 1,5 – 2 m hluboko pod novověkými navažkami, které mohou skrývat další podobné situace. Zdá se, že se nebude jednat o žádnou pseudolokalitu, ale spíše o zaniklou středověkou usedlost nebo osadu, která zde existovala delší dobu, než „zanikla požárem“; vyloučen však není ani objekt, který původně sloužil k pyrotechnologické činnosti.

Petr Kos